

Monarchie de Charles le premier, in 1714. fol. 62. in folio pro parte

Q. D. B. U.
DISSERTATIO JURIDICA
De

8
1710
938.
29 a

FELONIA DOMINI,

QUAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. PHILIPPO WILHELMO,
PRINCIPE BORUSSIE, MARCHIONE BRAN-
DENB. & DUCATUS MAGDEB. GUBERNAT.
&c. &c.

PRÆSIDE
DN. CHRISTIANO THOMASIO;
SACRÆ REGIÆ MAIESTATIS BORUSSIÆ CONSILIARIO
INTIMO, UNIVERSITATIS FRIDERICIANÆ DIRECTORE,
AC PROFESSORE PRIMARIO, ET FACULTATIS JURIDICÆ
ORDINARIO,

IN ALMA FRIDERICIANA
IN AUDITORIO MAIORE d. 22. Octobr. MDCCK.
placidæ Eruditorum disquisitioni exhibet

AUTOR
ANTONIUS ULRICUS VÖLCKER,
EQVES BRUNSVICENSIS.

HALÆ MAGDEBURGICÆ, LITTERIS SALSFELDIANIS.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and includes names such as 'ANNO DOMINI' and 'MDCCLXXII'.

939.

SERENISSIMO PRINCIPI
AC DOMINO,
DOMINO
ANTONIO UL-
RICO,
DUCI BRUNSVICENSI ET
LUNEBURGENSI,
&c. &c. &c.
DOMINO MEO LONGE
CLEMENTISSIMO

FELICITATEM.

a 2

SERE.

SERENISSIME PRINCEPS,
DOMINE CLEMENTISSE,

I, quemadmodum præclare à Platone scriptum esse optimus inter Romanos officiorum ratiocinator existimat, non solum nobis, sed & Patriæ ad ejus commoda promovenda nati sumus, jure meritoque PATRI PATRIÆ de vita nostra, ac omni illa opera atque studiis, quibus accrescente ætate nos dedimus, ratio diligenter reddenda. Rationem enim vitæ à nobis reposcit PATRIÆ PATER, quo innotescat, an, quod nostri est officii, communes utilitates in medium asferre possimus, ipsique pateat, ad quæ officiorum genera, quilibet ex alumnis suis, maxime sit idoneus. Hinc mearum quoque partium esse duxi, præsentem dissertationem, ut specimen studiorum, quæ fere per quadriennium in hac alma Fridericiana excolere studui, aliquod extet, in publicum producere. Hasque primitias laborum meorum TE, Clementissime PATER PATRIÆ, venerabundus accedens ante pedes TUOS quam humillime depono. Fiduciam hanc, quam mihi non ex dignitate pertractati
argu-

argumenti minuunt tenues opes, nullæ facultates, adauget tamen ad invidiam usque conspicuus TUÆ SERENITATIS in studia liberalia amor, propensioque mirifica, Patere igitur, DUX longe Clementissime, ut TIBI, hoc quicquid est speciminis, demississima offeratur mente. In oculis enim omnium TIBI gratiæ agendæ PATRIÆ PATER indulgentissime, ob maxima in me meosque collata beneficia. SERENITAS TUA non duntaxat Parentes, sed & me, quem, cum sacro baptismatis fonte abluerer, maxime Venerabili TUO nomine, albo fidelium inscribendum curasti, multis singularis Clementiæ documentis ita vinctum & constrictum tenet, ut gratissimus animus hocce specimine Academico, cum alia ratione illud efficere haud possim, omnino pulice declarandus fuerit. Respicias igitur, quæ TUA est indulgentia in cives, propitio vultu primitias meas SERENITATI TUÆ consecratas. Quicquid enim obsequii lege magnis Principibus offertur, tam gratum ipsis esse solet, quam aqua utraq; vola è flumine hausta, Regi Persarum olim oblata, Ego cum fatis dignis laudibus, ANTONII ULRICI maximas virtutes ac clementiam prædicare nequeam, Deum Ter Optimum Maximum tantum demississima mente non desinendis precibus supplex oro, ut feliciter imperante ANTONIO ULRICO PATRE PATRIÆ optimo ac benigno, patria porro quam diutissime omni felicitatis genere gaudeat! Servet Divinum

Numen Principem per universam Germaniam, imo totam Europam venerabilem, in gravelcentisque ætatis mala quam longissime abesse jubeat! Augeatur perpetuo novis incrementis, ac novo splendore AUGUSTA DOMUS, supraque vota omnium vigeat, floreat! Quod si præterea PRINCEPS SERENISSIME, innumeris clementiæ documentis, quibus Parentem meum hucusque beasti, jam illud addere non dedigneris, ut & fructus in me exoptatissimi inde redundent, votorum meorum summam consecutus sum, & quod devotissimum civem decet, pro incolumitate ANTONII ULRICI, quotidie vota nuncupabo, sancteque persolvam. TU igitur Sapientissime PRINCEPS, qui maximam subjectarum regionum es præsidium, & meam salutem TUA gratia, præsidioque teges, ita hac spe se sustentat

SERENISSIME PRINCEPS,
DOMINE LONGE CLEMENTISSIME,
SERENITATIS TUÆ

subjectissimus

Antonius Ulricus Völcker.

tus ex jure Longobardico obstantes. §. XIII. Ostenditur eos textus paulisper dubios esse. §. XIV. Jus Longobardicum in hac materia nullius apud nos autoritatis, §. XV. Jus Germanicum feloniam penam ignorat intuitu Domini. §. XVI. Textus obstantes ex jure Saxonico, feudali & provinciali, §. XVII. ad quos respondetur. §. XVIII. De brocardicis & allusionibus vulgo affertur solitis, §. XIX. Sententia nostra & in feudis datis & in oblatis procedit. §. XX. Sententia Doctorum de feloniam domini; (1) eam asserentium, §. XXI. (2) dubitantium, §. XXII. (3) nobiscum negantium. §. XXIII. Falsum, quod defectus exemplorum potentie dominorum sit adscribendus §. XXIV. Sed quid si dominus apertus hostis vasalli fiat? §. XXV. Si dominus superiorem habeat, & ipsi dominium sit auferendum, illud non pertinere ad vasallum, sed ad superiorem. §. XXVI. Exempla, ubi domini directi jure suo privati, illudque ad vasallum translatum fuit. §. XXVII. Quae examinantur. Exemplum de Comitatu Flandria & Artesia. §. XXVIII. Alterum exemplum de rege Romanorum Ferdinando & Ulrico Wurtembergico Duce. §. XXIX. Tertium exemplum de Carolo V. intuitu regni Neapolitani. §. XXX. Quartum exemplum de Comitatu Meursia. §. XXXI. De testimonio Dan. Mölleri. §. XXXII. De alienatione vasallorum adhuc nonnulla subjiciuntur. §. XXXIII. Textus ex jure Longobardico. §. XXXIV. Relinquitur hac materia peculiari disquisitioni. §. XXXV.

§. I. Dan-

§. I.

Antur adhuc hodie in plerisque, si *Doctrina de*
 non in omnibus disciplinis, præser- *felonia do-*
 tim vero in jurisprudentia nostra *mini non-*
 post tot Commentarios, Resolutio- *dum rite fuit*
 nes, Disputationes & Compendia *exposita.*
 variæ materiæ, quæ licet in se utilissimæ sunt, a
 Doctoribus tamen vel plane non, vel obiter saltem
 fuere expositæ. Ad classem istiusmodi doctrina-
 rum jam suo tempore doctrinam de *felonia domini*
 retulit Philippus Knipschild, graviter conquerens,
 quod quidem a diversis Doctoribus juris feudalis
 quæstiones illæ: ad quid vasallus domino suo præ-
 standum obligetur? & quomodo iste vasallus feu-
 dum acquisitum iterum amittat? plena manu
 exponi soleant; de altera vero quæstione: ad quid
 dominus vasallo teneatur, & quibus modis ille do-
 minio suo directo, ut vocant, excidere possit? al-
 tum fere apud ipsos sit silentium. Edidit ergo jam
 A. 1656. libellum, cuius titulus est: Informatio de
 obligatione Domini erga vasallum, das ist / ein
 furger Bericht / was ein Lehnherr seinem Lehn-
 mann zu thun schuldig: so dann / ob und aus was
 Ursachen das Eigenthum verlohren werde: und
 weme das verwürckte Eigenthum und apert ge-
 machte Lehn und dessen Verbesserungen zuständig
 seyn? Libellus lingua germanica conscriptus sex
 quæstionibus absolvitur, ubi autor in quæst. I. II. & III.
 mentem suam de obligatione & felonia domini aperit.

A 2

§. II. Post

§. II.

*Quid in hac
doctrina
praestiterit
Knipschildus?
Ejus
sententia de
felonia do-
mini.*

Post hunc vero Knipschildi laborem multa adhuc superesse videntur, quæ in hac doctrina de obligatione domini erga vasallum, ejusque feloniam moneri atque suppleri debent. Scilicet laboravit dictus autor defectu illo, quo istis temporibus plurimi eruditorum, paucissimis certe exceptis, laborabant. Scientia juris feudalis Longobardici fuit instructus, ad cujus textus subinde provocat. Boce- rum, Rosenthalium, Schraderum, Borcholtum, Vultejum, imo etiam Baldum, Wesenbecium, aliosque juris Romani & Longobardici Doctores in non contemnenda copia citat, eorumque autoritati assertiones suas superstruit; sed de jure feudali Germanico nihil omnino ibi reperitur, unde non potuit non autor in ea opinione fuisse, ac si jus Longobardicum in decisione controversiarum feudali-um tanquam jus ordinarium considerari, & exinde fundamenta decisionum unice desumi debeant. Non ergo mirum est, Knipschildum statuisse, quod inter dominum atque vasallum æqualis obligatio intercedat, ut propterea alter alteri ad eandem fidelitatem sit adstrictus: & quod denique dominus non minus feloniam adversus vasallum committat, quam hic erga dominum, unde quemadmodum vasallus dominio utili excidit, si infidelis existit, ita dominus quoque amissione domini directi propter infidelitatem erga vasallum puniri debeat.

§. III.

*Nostra sen-
tentia oppo-
sita.*

Nobis vero alia plane sententia est. Existimamus enim, feloniam Domini, quam vulgo Doctores

res

rēs in medium proferunt, non existere in rerum natura, sed eam potius ad classē entium rationis esse referendam. Negamus, æqualem obligationem inter Dominum & Vasallum intercedere. Negamus, Dominum intuitu vasalli Feloniam committere posse; Negamus denique, Dominum etiamsi Vasallum lædat, amissione Domini directi (ita nimirum ut hoc cum Dominio Vasalli uniat; nam ita differentes sunt intelligendi,) puniri debere. Atque ut sententia nostra eo distinctius percipiatur, age, inspiciamus paulo attentius naturam obligationis inter Dominum & Vasallum intercedentis, deinde potissima capita fidelitatis a Vasallo præstandæ percurramus, & mox ad oculum apparebit, a fidelitate, huicque opposita Felonia Vasalli ad fidelitatem & Feloniam Domini nullam plane valere consequentiam.

§. IV.

Natura obligationis inter Dominum & Vasallum intercedentis non melius cognosci potest, quam ex definitione feudi, quatenus illud pro contractu accipitur. Ita vero Obertus de Orto Anselmo filio scribit, *Beneficium, sive feudum, esse benevolam actionem, ubi quid ita datur alicui, ut proprietates quidem rei immobilis beneficiatæ penes dantem remaneat, ususfructus vero illius rei ad accipientem transeat, ut ad eum heredesque eius masculos, sive feminas, (si de his nominatim dictum sit,) in perpetuum pertineat, ad hoc, ut ille & sui heredes fideliter Domino serviant, 2. F. 23.* Vides Domini obligationem perfectam in eo consistere, ut rem in feudum promissam Vasallo tradat, atque per hanc traditionem contractum feudalem consummet.

met. At ut fidelitatem exhibeat Vasallo, ad hoc non teneatur Dominus (de hoc enim nihil dicitur in definitione adlata) nisi ex jure mere imperfecto, aut ex virtute, cujus intuitu in foro humano actio non est prodita, nec inter eos qui in statu naturali vivunt, bellum permissum; E contrario autem Vasalli obligatio in præstatione fidelitatis & servitiorum principaliter consistit, & Domino ad exigendam illam fidelitatem atque servitia jus perfectum conceditur. Ex quo hæc consecutaria profluunt: Felonia est violatio fidelitatis jure perfecto debitæ: Vasallus jure perfecto fidelitatem debet, quia eam promisit, & hinc, si eam violet, Feloniam committit. Dominus Vasallo ad præstandam fidelitatem jure perfecto non est obligatus, quia eam non promisit, & ergo, quamvis eandem violet, Feloniam tamen nullo modo committit.

§. V.

Capita fidelitatis a vasallo præstandæ.

Cum autem Felonia sit violatio fidelitatis, atque adeo natura Feloniæ sine fidelitatis natura non commode possit intelligi, doctrina nostra clarior fiet, si potissima capita fidelitatis a Vasallo præstandæ consideremus, dispicientes utrum eadem ad Dominum quoque applicari possint. Recensentur ea capita in jure Longobardico 2. F. 6. & in jure Canonico in c. de forma 18. caus. 22. qv. 5. hunc in modum, quod qui Domino suo fidelitatem jurat, *sex* in memoria semper habere debeat, incolume, tutum, honestum, utile, facile, possibile. Explicat statim Feudista mentem suam specialius, scilicet *incolume* significare, ne sit in damno Domino suo de corpore suo:

tutum,

tutum, ne sit ei in damno de secreto suo, vel de munitionibus suis, per quas esse tutus potest: *honestum*, ne sit ei in damno de sua iustitia, vel de aliis causis, quæ ad honestatem ejus pertinere videntur: *utile*, ne sit ei in damno de suis possessionibus: *facile vel possibile*, ne id bonum, quod dominus eius facere leviter poterat, faciat ei difficile: neve id, quod possibile erat, faciat impossibile. Eadem completur forma juramenti fidelitatis, quæ reperitur 2. F. 7. ubi jurat vasallus, quod nunquam scienter erit in consilio, vel in facto, quod dominus amittat vitam, vel membrum aliquod, vel quod amittat aliquem honorem, quem nunc habet, vel habebit; item promittit, se impedire velle, si sciverit, vel audiverit de aliquo, qui velit aliquod istorum contra dominum facere, & si impedimentum præstare nequiverit, se velle domino, quam cito poterit, nuntiare, & contra eum, prout poterit, auxilium præstare. Porro: si contigerit, dominum rem aliquam injuste vel fortuito casu amittere, se velle jurare, ut dominus eam recuperet, & recuperatam omni tempore retineat: si sciverit dominum iuste aliquem esse offensurum, se postquam generaliter vel specialiter requisitus fuerit, suum domino, sicut poterit, præstare velle auxilium. Si dominus ipsi aliquid de secreto manifestaverit, illud sine licentia domini se non esse revelaturum, vel per quod pandatur facturum: si consilium ipsius dominus super aliquo facto postulaverit, illud se daturum esse, quod domino magis expedire visum fuerit: denique se nunquam aliquid scienter facere velle, quod ad do-

domini & eorum, qui spectant ad dominum, injuriam vel contumeliam pertineat.

§. VI.

*An eadem
sint capita fi-
delitatis in-
ritu domi-
ni.*

Hæc sunt ea, ad quæ domino tenetur vasallus. Quæstio est, an ad eadem vasallo dominus obstrictus sit? Multi ex Doctoribus, imo plurimi fere, asserere non dubitant, dominum & vasallum ad paria judicari, & sic dispositum in uno dispositum quoque censerì in altero, v. quos citat Hermannus Vultejus *de feud. l. 1. c. 10. num. 47.* imo ipse compilator juris Longobardici 2. F. 6. ita pronunciat, scilicet *dominum quoque in his omnibus (quæ vasallus præstat) vicem fideli suo reddere debere, & si non fecerit, merito eum censerì malefidum, sicut ille, qui in eorum prævaricatione vel faciendo vel consentiendo deprehensus fuerit, perfidus & perjurus*, qui textus secundum Alvarotum sanctam juris dispositionem continet, sed feudi dominis terribilem, juxta Baldum, v. Vultejus *loc. cit.* Singula fusius persequitur Knipschild *de oblig. domin. erga vasall. qv. 1. n. 10. seqq.* juxta eadem capita, quæ in §. præc. recensuimus. In specie dominum contra facile vel possibile impingere putat *num. 26. seq.* quando vasallus officium aliquod ambit, dominus vero illios subornat, ut idem officium ambient, vel quando dominus sinistre de vasallo loquitur, liberosque alius impedit, quo minus officium consiliiarii principis, vel officialis bellici obtinere queant: item si quis ex illustri familia oriundus filiam vasalli in uxorem ducere vellet, dominus vero male de filia loquitur, v. g. quod rusticis moribus prædita sit, & eo ipso matrimonium illud im-

impedit, & quæ sunt similia, quæ Knipschildus maximam partem ex Bocero *de jure domini & vasalli* l. 2. c. 5. num. 20. seqq. hausit.

§. VII.

Videamus jam, an ea, quæ compiler juribus Longobardici & cum eo Doctores communiter asserunt, cum recta ratione conveniant. Quod nobis minime videtur. Si enim Dominus & Vasallus in omnibus plane ad paria judicantur, si nulla inter ipsos est differentia, certe etiam Dominus Vasallo iuramentum fidelitatis præstare, nec non servitia feudalia exhibere obstrictus erit. Hoc tamen nec ipsi dissentientes asserere audent, cum absurditas exinde proveniens sit palpabilis, v. Bocer. *de mod. amitt. feud. tit. 1. num. 62. vers. tum quia Dominus Knipschild de oblig. Dom. erg. Vasall. qu. 1. n. 55.* Ergo etiam eorum assertio de obligatione Domini & Vasalli universaliter æquali atque reciproca non est universaliter vera ex propria ipsorum confessione. Adde, quod si Dominus & Vasallus in omnibus sint ejusdem conditionis, Dominus Vasallo ad exhibendam reverentiam teneri debeat, hæc enim a Vasallo intuitu Domini expresse requiritur, v. 2. F. 23. *ibi: quam humiliter, quam devote, quam benigne, quam fideliter erga Dominum suum debeat se habere.* sed hic denuo fatentur dissentientes, quod argumentum a Vasallo ejusque obligatione ad Dominum non procedat, unde sponte sua sequitur, regulam de paritate conditionis utriusque, Domini & Vasalli, denuo vacillare. At, inquit, hic adest ratio disparitatis. Dominus beneficium exhibet, Vasallus accipit: Do-

Negatur: Etenim ex sententia dissentientium Dominus non in omnibus paria præstat vasallo.

minus est instar patroni, Vafallus comparatur clienti: atqui cliens quidem patrono debet reverentiam non autem patronus clienti, v. Nicol. Everhardus *in loc. arg. legal. loc. 25. a libero ad Vafallum*. Bene hæc omnia. Ergo non est omnimoda paritas inter dominum & vafallum, quod tamen afferebant dissentientes

§. IIX.

Alii casus, circa quos tamen variant: nimirum de alienatione à domino, infcio vafallo facta.

Quantum ea attinet, quæ hæctenus recensuimus, omnes fatentur, disparem esse conditionem Domini & Vafalli. Addendi nunc sunt casus, ubi Doctores inter se dissentiunt, & aliqui ex illis eandem disparitatem adesse statuunt, aliqui negant. Pertinet huc præcipue quæstio de *alienatione Domini directi*. Scilicet notum est, quod, si Vafallus feudum infcio Domino alienet, ipsa alienatio non solum nulla fit, sed Vafallus quoque Feloniam committat & propterea ipsum feudum ad Dominum revertatur 2. F. 52. & 55. agit enim contra *utile*, prout dicitur 2. F. 6. v. *supra* §. V. vel juxta textum 2. F. 24. *in fin.* Dominum contemnere videtur, si modo scivit, rem alienatam esse feudalem, quo nomine ipsi juramentum deferri potest 2. F. 42. Quæritur: an Dominus etiam amittat Dominium directum, si infcio vafallo illud alienaverit, propter naturam correlatorum. Multi quæstionem simpliciter affirmant, Zasius *de Feud. part. 10. n. 82.* Schrader *de Feud. part. 3. c. 4. n. 42. in f.* Rosenthal *de Feud. c. 9. Concl. 62. n. 2. seqq.* Mynsing. *Cent. 4. Obs. 91. n. 8. 9. 10.* Alii distinguunt, ita ut Dominus Dominium suum directum in *equalem* vel qui *majoris dignitatis* est, alienare quidem possit, non vero in *inferiorem*, Afflict, *decis. Neapol. 265. n. 33.*
Gvid.

G: id. Pap. *decif. 160. n. 1.* Alii denique quæstionem ante propositam simpliciter negant, statuentes, dominum sine alicujus felonix nota dominium directum in quemcunque sine ulla distinctione licite transferre posse, ex quibus laudasse sufficit Sruvium *S.I.F. cap. 13. Aph. 9. & in not. num. 14.* qui hac ratione utitur, quod manifesta inter vasallum & dominum intercedat diversitas in proposito casu, quoniam domini jus non dependet a vasallo, adeoque dici nequeat, in contemptum vasalli ejus consensum omissum esse; Addo, quod dominus per ejusmodi alienationem ne quidem contra *utile* vasalli peccet; quia ipsi ratione feudi nullum præjudicium infert. Hæc itaque sententia reliquis quoad principia juris Longobardici cujus doctrinam jam examinamus (conf. dicenda §. *ult.*) sine dubio præferenda. Consentit B. Stryk *in exam. jur. feud. c. 19. qu. 16. nov. edit.* statuens, vasallum intuitu alienationis a domino factæ contradicendi potestatem non habere, si speciale interesse docere nequeat. At tale interesse docere nequit. Dominus enim alienans plus juris non transfert in alterum, quam ipse habuit, ergo vasallo perinde est, sive hunc sive alium dominum habeat. Dicis: fieri posse, ut novus dominus forte vasallum durius tractet; Respondeo, forte, forte etiam hoc non faciet; præsumtio pro novo domino æque militat, uti pro priore. Et forte etiam prior dominus durius tractasset vasallum futuro tempore. Ex ejusmodi conjecturis fallacibus, certa decisio desumi nequit. Posito autem, quod etiam de novo domino certo constet, eum majore rigore adversus va-

fallum usurum esse, recurrit tamen prior ratio, quod domini jus non dependeat a vasallo, & sic ille huic ad rationes factorum suorum reddendas non fit obligatus.

§. IX.

De Prælato, qui contra vasallos peccasse dicitur.

Porro regulam de æquali jure inter dominum & vasallum Doctores in eo etiam casu limitant, quando dominus feudi directus est *persona ecclesiastica*, v. g. Prælati, qui de bonis ad ecclesiam pertinentibus & intudari solitis aliquem tanquam vasallum investivit, deinde autem feloniam, ut vulgo dicunt, contra vasallum admisit. Hoc scilicet casu Prælati, ex ipsorum Doctorum confessione, domini directi amissione puniri non potest, cujus ratio evidens est, quoniam Prælati jus cum jure Ecclesiæ arctissime est connexum, & propterea, si domino dominium directum auferretur, Ecclesia simul evidens damnum incurreret, quod tamen cum regulis justitiæ pugnaret, quia alteri per alterum iniqua conditio non debet inferri, v. Intrigliol. *de feud. qu. 62. n. 16.* Joh. Schonerus *disp. feud. lib. 1. disp. 10. th. 130.* Marth. de Afflictis *Decis. Neapol. dec. 265. num. 24.* Carol. Molin. *ad Consuet. Paris. tit. 1. §. 3. gloss. 4. §. 19.*

§. X.

Adhuc porro dictam suam regulam Doctores limitant, ut non procedat eo casu, quando dominus *directus simul supremo imperio gaudeat*, v. Schonerus *d. l. 1. disp. 10. th. 128.* Ex instituto hunc casum *trahit* Stat Carolus Molinæus *ad consuet. Paris. d. tit. 1. §. 3. gloss. 4. §. 17.* cujus verba hic apponere lubet.

Dictam,

Dictam, inquit, regulam limito primo, ut non procedat in Rege, seu alio supremo domino superiorem non recognoscente, qui si unum ex vasallis suis enormiter & injuste offenderet, (quod non est præsumendum,) si tamen ita de facto contingeret, ita, quod si offensus (vasallus) nedum in Regem, sed etiam in quemvis alium idem commississet, nedum feudo, sed etiam omnibus bonis privaretur, non tamen locum haberet pœna privationis domini directi, nec juris feudalis, quia *c. domino & c. ex facto* solum habent locum in inferioribus dominis superiorem recognoscentibus, non autem in supremo Rege, ita expresse decidit Luc. Penn. in *l. in sacris* 3. col. pen. vers. *Sed pone Rex Sicilia C. de prox. sacris* serin. lib. 12. Matth. Afflict. Dec. Neap. 265. n. 13. in 36. *fallent.* Ratio est, addit, quia illud dominium directum & jus feudale est de dominio coronæ, seu majestatis regis & sic inalienabile & inabdicabile per ipsum Regem. Paulo post addit: Fortius dico, quod nedum proprietate in perpetuum, sed nec etiam ad vitam, nec etiam simplici administratione privabitur, quia juxta stylum Molinæi formalis & essentialis virtus Regis est jurisdictio, quæ prorsus de se est inabdicabilis a rege, manente rege, nec est separabilis a regia dignitate, sine sui velut subjecti corruptione.

§. XI.

Hactenus recensuimus casus, ubi ex ipsa Doctorum confessione inter dominum & vasallum disparitas conditionis deprehenditur, nec a vasalli felonia ad feloniam domini procedit consequentia. Nunc vero asserimus, nullum plane dari casum,

Dominus nullo plane casu dominio directo privari potest.

B 3

ubi

ubi dominus ex eo capite, quod adversus vasallum deliquerit, dominio suo directo privari possit. Idque ex ratione in §. *IV.* jamdum adducta, quoniam vasallus domino ad fidelitatem specialem jure perfecto obligatur, e contrario autem vasallus intuitu domini jure imperfecto saltem gaudet, unde nec jure belli, nec actionis contra ipsum insurgere potest, si ex imperfecto illo jure aliquid non præstiterit. Ex omnibus, quos evolvere licuit Feudistis solus hoc observavit Matth. de Afflictis *decis. Neapol. 265. num. 4.* qui dicit, quod vasallus quidem teneatur *juvare*, dominum (quod *juvare* pleraque vel omnia fidelitatis capita includit,) dominus vero non possit adstringi ad juvandum vasallum nisi ex *urbanitate*, reprehensus quidem propterea a Carolo Molinæo *ad consuet. Paris. tit. 1. gloss. 4. §. 23.* sed ex mero auctoritatis præjudicio. Imo ipse Molinæus *d. l. §. 22. & 24.* nostræ sententiæ subscribere videtur, quando vasallum, sive, ut ipse loquitur, clientem *strictius* patrono teneri dicit, quam patronum illi, item quod patronus vasallo principaliter ad *amorem, benevolentiam & confidentiam* obligetur: amor enim benevolentia & similia non ex jure perfecto, sed ex mera virtute profluunt.

§. XII.

*Definitione
felonie tradita
fufius demonstratur
dominum feloniam non
committere.*

At, inquis, jam te teneo: Dixisti: feloniam esse violationem fidelitatis jure perfecto debitæ. Retulisti inter capita fidelitatis a vasallo præstandæ etiam, ne lædat dominum in corpore & bonis ejus &c. Atqui in his & similibus parem fidelitatem dominus vasallo debet, & quidem jure perfecto, ita ut

ut vel actio ob talem infidelitatem concedatur vasallo, si dominus habeat superiorem, vel saltem iusta causa belli oriatur, si dominus superiorem non habeat. At quis neget dominum vasallum in bonis, corpore & famâ lædentem teneri vasallo ad resarcitionem damni & satisfactionem ob illatam contumeliam sive per actionem, sive per bellum? Ergo in his certe casibus dominus feloniam committet, & falsa adeo erit assertio tua, in universon negans, quod dominus non committat feloniam. Fateor, primo intuitu objectionem hanc non esse nullius momenti, unde opera danda est, ut ad eam respondeatur paulo distinctus. Igitur *primo* noto: quod, dum supra dixi: feloniam esse violationem fidei jure perfecto debitæ, non ibi tradere voluerim perfectam feloniam definitionem, sed solum partem definitionis ibi pesuerim. Ut itaque intelligatur accurata feloniam definitio, tenendum erit *secundo*: Fidem vel fidelitatem accipi vel late vel stricte. Primo modo, pro debito perfecto etiam citra promissum, quo pertinet obligatio de nomine lædendo. Strictè vero & proprie fidelitas est, quæ oritur ex ipso promisso, quorsum spectat commune præceptum de fide data servanda. Dominus fidem læde & abusive dictam vasallo debet, etiam antequam feudum dederit, hæc ergo non tollitur quidem per contractum feudalem, nobis autem sufficit, quod hæc fidelitas ex contractu non oriatur. Nec obstat, quod vasallus tamen etiam ob damnum datum dicatur fidelitatem violasse & feloniam commisisse. Hic enim supponendum erit *tertio*, quod cum

cum vasallus feudum amittat, si fidem promissam domino non exhibeat, multo magis feudo fuerit privandus, si insuper domino damnum dederit. Hæc vero argumentatio non procedit in domino. Cum enim hic nullam fidem strictè dictam vasallo promiserit, ac propterea nec hanc fidem violasse dici possit, multo minus propterea dominio privandus sit, qua non entis nulla sunt prædicata, ideo intuitu domini non procedit argumentatio à minori ad majus, cum hic aperte prius argumentationis membrum deficiat. Quod si porro intes: at vero dominum ex nostra concessione teneri vasallo ex contractu, ad feudum promissum tradendum, atque vel sic tandem adesse violationem fidei ex contractu perfecte debitæ, si dominus feudum tradere nolit; & inde interas, in hoc itaque casu feloniam domini adesse, respondebo *quarto*, nondum absolutam fuisse feloniam definitionem; sed feloniam esse crimen feudale, ubi quis ob fidei, id est obligationis perfecte, sive ex mero jure naturæ ante promissæ, sive ex ipso contractu feudali debitæ, violationem à laço feudo privari potest. Hæc vero definitione, in qua consentiunt omnes, positâ constabit *quinto*: dominum, si fidem datam violet, feloniam non committere. Neque enim ullus unquam, quod sciam, asseruit, dominum ob non adimpletum contractum posse feudo, i. e. domino directo privari, sed solum vasallus actionem habebit ad rem promissam accipiendam. Igitur etiam *sexto* dicendum erit: dominum, si damnum det vasallo, teneri saltem ex principiis juris naturalis ad reparationem damni dati. Adeoque jam ad alterum membrum dissertationis nostræ

nostræ pervenimus : an dominus ob violationem etiam juris perfecte vafallo debiti feudo privari possit, quod pariter negamus.

§. XIII.

Atqui, pergis, tu contra solem, id est claros *Adducuntur textus juris feudalis loqueris. Ita enim 2. F. 26. §. textus ex ju- domino habetur: Domino committente feloniam, ut ita re Longobar- dicam, per quam vafallus amitteret feudum, si eam dico obstan- committeret, quid obtinere debeat de consuetudine, tes. queritur? Et respondetur, proprietatem feudi ad va- fallum pertinere, sive peccaverit in vafallum, sive alium. Ita porro 2. F. 47. Ex facto quæsitum scio, Et ego à plu- ribus quæsi, si dominus contra vafallum apertam felo- niam fecerit: an, sicut vafallus feudum debet amittere, ita dominus proprietate privetur? Et quidam dicunt ex omni felonia, qua vafallus feudo privatur, Et dominus proprietate privetur. Alii non nisi ex magna felonia: alii ex nulla. Sed prior sententia mihi placet, non ha- bita distinctione, qualis vafallus sit, utrum per sacra- mentum, vel non. Clara verba.*

§. XIV.

Imo paulisper dubia. Primo enim in textu *ostenditur, 2. F. 26. §. domino Feudista in verbis: ut ita dicam, eos textus ipse innuit, vocabulum feloniam in persona domini paulisper improprie & abusive usurpari. Nec pertinent ad dubios esse. rem, quæ hîc in contrarium adfert Caspar Bitschius in comm. ad 2. F. 26. §. domino committente notab. 2. sci- licet verba illa: ut ita dicam, eo potius pertinere, quod vocabulum feloniam, sive de domini sive de va- falli culpâ accipiatur, non satis latinum sit, sed bar- barum & peregrinum. Nam notum est, quod jus*
C Lon-

Longobardicum feudale etsi undiquaq; phrasibus & vocabulis non satis latinis sed barbaris & peregrinis abundet, Compiler tamen nullibi aliqua excusatione eo nomine utatur, ne quidem in plerisque editionibus quoad verbum *assalierit* 1. F. 5. & 2. F. 24. §. *porro*, quod quidem in contrarium adducit Bitschius. Imo non potuit compiler latinitatem medii ævi excusare, quoniam eo tempore melior in usu non fuit, & sic ille omnes phrasas omniaque vocabula satis latina esse sine dubio credidit. Et si existimavit vocabulum felonix non satis latinum esse, cur vocem *soldata*, *cucurbitationis*, *cavena* &c. pro latinis sine ulla nota habuit? Quod textum alterum 2. F. 47. attinet, exinde apparet, jam eo tempore quæstionem de felonia domini non fuisse extra controversiam, sed nonnullos nostræ sententiæ accessisse, quod nempe dominus ex nulla causa proprietate privetur. Et sane, quando alii dominum vasallo simpliciter æquiparare voluerunt, Baldus eam decisionem mirabilem & singularem esse dicit, plerisque hoc nimis rigorosum videtur, tradente Bitschio *loc. cit. membr. alt. notab. 1.*

§. XV.

Jus Longobardicum in hac materia nullius apud nos auctoritas. Quod si urgeas, legem, quamvis duram, ita tamen scriptam: Nostrum non esse de legibus disputare, sed secundum leges: Respondebo, jus Longobardicum in hac quidem materia nullius apud nos esse auctoritatis. Scilicet jus feudale Longobardicum in usum Germanorum non fuit collectum, sed Germani jam diu ante usi sunt antiqua illa collectione juris feudalis, cujus codicem Freherus posse-

possedit, privata quidem autoritate conscriptum, nec a Rege quopiam Germaniæ in Comitibus confirmatum, interim tamen mores patriæ simplices tum temporis & omnibus notos comprehendentem. Jus Longobardicum postea demum tanquam accessio juris Romani occasione institutarum in Germania Academiarum & Professorum ex Italia petitorum in Academiis ipsas & deinde in fora intrusum fuit. Sed cave, ne putes, eo ipso omnem juris feudalis Germanici usum & autoritatem exolevisse. Equidem plerique ex Jctis Germaniæ in resolutione quæstionum feudalium obvenientium sola illa Longobardorum placita tanquam leges authenticas allegare consueverunt, juris vero Germanici ne minimam quidem mentionem injiciunt, eodem modo, uti in controversiis civilibus ad jus Romanum tanquam ad sacram anchoram confugiunt; nihilominus tamen jus Germanicum tam Saxonicum quam Suevicum, in potissimis & plerisque controversiis feudalibus in Germaniæ foris revera obtinet, edeoque juris feudalis Longobardici exiguus est usus, v. Dn. Præf. in select. cap. histor. jur. feud. Germ. §. LVII. LXIIX. LXIX. & LXX. quod deinde quoad hanc materiam ex defectu exemplorum, ubi dominus suo jure proprietatis unquam privatus fuerit, clare demonstrabimus.

§. XVI.

Porro notamus, quod jus Germanicum ea ^{Jus Germa.} ignoret, quæ jus Longobardicum de felonia do- ^{nium felo-} mini ejusque pœna tradit. In Jure Alemannico hac ^{nia pœna} de re est cap. LXIX. apud Schilterum ubi sub se- ^{ignorat intu-} ^{itu domini.} quenti

quenti rubrica: Wie der Herre truwe an sinem Man brichet / ita: Sit ein Man Güt uff eime Herren als bescheidenlichen / das er das Güt eime andern liehe, und wyll der Herre denne das Güt selber han / so brichet er sine truwe an dem Man / und hilffet in doch nüt / er hat sin Güt nüt verlorn / er soll es wider vordern / das er yme sin Güt wieder liehe. Tut er das nüt / so habe er sin Güt mit rechte. Tut ime der Herre derüber Gewalt / so claget er als dis Buch seit. Paria fere habentur in jure feudali Saxonico cap. 36. Lefet ein Man seinem Herren Gut auff (also bescheidenlich) das er es einem andern leihe / will es der Herr darnach selber behalten / und will es jenem nicht auflassen / noch leihen / er hat kein recht darzu / das Gut zu behalten / wenn es ist im nicht anders aufgelassen / denn also das er jennem leihen soll. Sensus, ut vides, hic est. Si vasallus feudum refutaverit domino, sub conditione, ut alium v.g. Sempronium de eo investiat, dominus autem conditionem illam non impleat, sed feudum sibi ipsi retineat, tunc dominus fidem datam violat, non tamen ut dominium directum amittat, sed ut obligetur ad repetendam investituram & ut vasallus recuperet ipso jure dominium utile, refutatione illa pro nulla habita v. Schilter. *Cod. jur. Alemann. feud. in Comm. ad d. cap. LXIX.*

§. XVII.

*Textus ob-
stantes ex ju-
re Saxonico
feudali &
provinciali.*

Deprehenduntur tamen nonnulli textus in jure Saxonico, qui dictæ nostræ assertioni ob stare videntur. Ita in jure Saxonico feudali c. 77. Ent-
saget auch der Herr dem Mann / er hat das Gut
ver.

verlohrn; & in jure Provinciali l. 3. art. 84. Tödtet ein Mann seinen Herren / er hat verwircket seinen Leib und seine Ehre / und das Gut / das er von ihm hat zu Lehen. Dasselbig verwirckt auch der Herr / ob er seinen Mann tödtet / und der oberst Lehenherr mag seine Kinder mit dem Gut / an den Herrn / der diesen tödtet / nicht wieder geweyhen. Videtur hic non minus, ac in jure Longobardico asseri, quod dominus & vassallus ad paria teneantur, & quod dominus æque ac vassallus feloniam committere possit.

§. XIIX.

At videtur saltem. Nam quod initio textum juris feudalis Saxonici attinet: respondeo (1) eum *Ad quos re-* textum valde obscurum esse, ut nescias qua de re *spondetur.* loquatur Compiler. Etsi enim textus haud dubie desumptus sit ex veteri Autore de Beneficiis §. 15. de urbano beneficio p. 167. tamen & ille paragraphus eadem obscuritate laborat. Sic enim ibi legitur: Dominus è contrario perdat beneficium quod ab eo habet homo, si statim à superiori Domino petit secundum jus illud beneficium. Nisi forte hic sensus sit: si dominus (medius) nolit investire vassallum, quod tunc ille dominus non amittat dominium directum in vassallum transferendum, sed quod vassallus possit id beneficium petere à domino superiori. (2) Vocabulum entsagen duos potest habere significatus, vel ut resignationem dominii directi involvat, vel diffidationem. Pro utroque significato adsunt conjecturæ in dicto textu, majores autem pro priori, cum paulo post dicatur, wer sein Gut seinem Herren aufleßt / oder entsagt: ubi entsagen tanquam synonymum

nimum des aufflassens/ id est, renunciationis juris sui, ponitur. Sed si ita accipias vocabulum entfa- gen / nihil adest, quod feloniam juris feudalis Longobardici aliquo modo sapiat. Dominus enim, qui renunciat juri suo, jus illud ex sua voluntate amittit, ac verba: *Er hat das Gut verlohren* / nihil aliud involvunt, quam dominum renunciationi semel factæ non posse contravenire, id quod juris communis est. (3) Quod si vocem entfa- gen de diffidatione accipere velis, pro quo significatu conjecturæ sunt in verbis *d. c. 77. Beutet aber der Herr seine Leuth* &c. tunc ex constitutione Alberti Imperatoris, quæ ad finem juris Saxonici feudalis adjecta est *leg. 3.* constat, diffidatores pœnam banni incurrere, ita enim ibi: *An wem der Handfried gebrochen wird/ überzeuget man ihn des auff den heiligen vor dem Richter mit zweien erbarn Mannen / die das mit ihrem Recht behalten haben / daß der Fried an ihm gebrochen sey / der Richter soll ihn in die achte thun/ und soll ihn nimmer daraus lassen / ohne des Klägers willen / er vorliesse denn seine Hand darumb.* (4) Imo ex eodem textu juris feudalis Saxonici potius nostra sententia confirmatur, ubi in verbis antecedentibus *d. art. 77.* ita Compiler loquitur. *Beraubet aber der Herr seinen Mann / er mag das wohl klagen auff Ihn / und darzu alles im Gericht das er Ihn hat vor seinen Landrichter/ und mag sich sein weren / und darff Ihm darumb sein Gut nicht aufflassen. &c.* Qui textus defumtus est ex veteri Autore de Beneficiis *d. l. §. 14.* Hic enim non asseritur, quod dominus vasallo damnnum dans priveretur do-

dominio directo, sed solum, quod vasallus dominum de damno dato resarciendo convenire possit coram iudice provinciali. Quod vero alterum textum ex jure Saxonico provinciali in §. *praced.* adductum concernit; respondeo 1) ex eadem constitutione Alberti e jusque verbis sequentibus: *Hat er aber den Handfrien mit Todschlag gebrochen / so soll er aus der Acht nimmermehr kommen / wenn mit dem Tode soll er büßen und darzu rechtlos und ehrlös ewiglich bleiben.* Vides non hic agi de pœna felonix, sed de pœna generaliter & citra relationem domini erga vasallum in omnes statuta, qui fractâ pace publica alios invadunt atque occidunt. Adde 2) quod textus loquatur non de domino superiore, sed intermedio, ita ut dominium directum à domino propter interfectionem vasalli amissum non acquirat vasalli occisi filius, sed dominus superior, quod colligitur ex dicto textu vers. *und der oberst Lehenherr add.* Clarus *sent. l. 4. §. feudum qu. 72.*

§. XIX.

Valeant ergo brocardica illa, quæ vulgò pro opinione communi cum allusionibus variis afferri solent, v. g. *Treu Herr / treu Knecht / höld Herr / höld Knecht*: quod tanta inter dominum & vasallum esse debeat conjunctio, quanta est inter maritum & uxorem: imo, quod dominus vasallum ita diligere teneatur, prout pater filium suum diligit, & quæ sunt eius generis plura alia, v. Knipschild *de oblig. dom. erga vasall. qu. 1. num. 8. seqq.* Quemadmodum enim, quod brocardicum *treu Herr / treu Knecht* attinet, Arnifæus *l. 1. de jur. majest. cap. 6. §. 2.* & post eum

Dn,

Dn. Hertius *paræm. l. 2. paræm. 24. §. 1.* ostendit, illud nemini non rebellium subditorum in ore esse: ita, licet etiam sano sensu accipiatur, exinde tamen nihil sequitur, quod hypothesin de feloniam domini corroborare queat. Scilicet jam supra §. XII. ostendimus quod omnino mutua quædam fides inter dominum & vassallum sit, sed simul subjunximus, quod illa fides pro diversitate vassalli & domini sit quoque diversissimæ naturæ, & quod ejus violatio non involvat feloniam, aut vassallo addicat dominium directum. A societate autem conjugali & paterna ad negotium feudale nulla plane valet consequentia, imo hic potius notum illud, omne simile esse dissimile atque claudicare, applicari potest. Maritus uxorem castigando ipsi non infert injuriam, bene autem uxor marito, si simili modo contra maritum procedere velit. Filius patrem verberibus afficiens contra præceptum quartum peccat, an etiam pater filium plagis emendans? Vides etiam in his societatis jura personarum admodum diversa esse.

§. XX.

Sed forsitan leges feudales & Doctorum assertiones de feudis oblati solum intelligendæ erunt, ut nempe in hisce dominus & vassallus eandem fidem sibi mutuo debeant, & sic dominus erga vassallum feloniam crimen committere queat; Imo vero textus feudales de feudis oblati explicari nequeunt, cum ubique de feudis datis loquantur & fenda oblata eo tempore non fuerint cognita. Interpretes quoque ut plurimum, si non semper, feuda data præ oculis habent. Posito autem, quod textus juris Longobardici etiam

*Sententia
nostra & in
feudis datis
& in oblati
procedit.*

etiam de feudis oblati explicari possint, dominus tamen non magis intuitu feudorum oblato- rum, quam datorum feloniam erga vasallum committeret. Quamvis enim nonnulli & inter eos præcipue Wurmserus *de feud. improp. class. 3. sect. 8. p. 281.* stant, *Nobiles non eo intuitu res proprias in feudum offerre censeri, ut præjudicium sibi generare velint, sed ut abundantiori cautela sibi perspiciant;* ex quo inferre volunt, vasallis in feudis oblati majora privilegia & jura competere, quam alias admittit natura feudorum communiter; jam olim tamen Dn. Præses *in disp. de feud. oblat. c. 1. §. 65.* ostendit, hanc Wurmseri opinionem neque in textu aliquo juris neque in ratione esse fundatam; scilicet, improprietas, quæ in feudo oblato occurrit, occasionem contrahendi solummodo afficit, in reliquis vero feudi dati & oblati eadem natura manet, finis quoque in utroque feudo idem est, quoniam neque textus feudal- is adferri potest, qui contrarium disponat, neque etiam per necessariam consequentiam & ratiocinationem tale quid inferri potest. Applicatur itaque hic canon notus: exceptionem firmare regulam in casibus non exceptis.

§. XXI.

Ex dictis hætenus jam facile constat, quid sentiendum sit de sententiis Doctorum communi- bus circa quæstionem: An dominus feloniam com- mittens dominium directum amittat in vasallum transferendum? Equidem communiter affirmati- vam tuentur ob autoritatem juris Longobardici *d. 2. F. 26, §. domino.* Et hinc Knipschild *de oblig. dom. erg. vasall. qu. 3. n. 44. seqq.* in casu felonix a domino

Sententia Doctorum de feloniam domini, (1) eam asserentium,

D com-

commiffæ dominium utile cum dominio directo consolidari afferit, ita ut domini delinquentis agnati etiam a jure domini directi in perpetuum excludantur, cum in casu, ubi vafallus feloniam commisit, agnati quidem feudum aliquando recuperent, sed ex speciali causa, quoniam agnati vafalli ex pacto primi acquirentis jus firmum acquisiverint, quod ad agnatos domini directi applicari nequeat. Quod tamen restringunt ad illum casum, quando dominus ex bonis suis *allodialibus* fundum aliquem alteri in feudum concessit, & sic ipsum domini jus allodiale est: si enim dominus jus, quod in feudum dedit, recognoscit ab alio superiore, vafallus quidem eximitur a servitiis domini delinquentis, & jure vafallagii, verum jus dominans non aufertur agnatis delinquentis, vel iis deficientibus domino superiori, siue felonia in ipsum vafallum, siue in alium commiffa fuerit. v. Jul. Clarus *lib. 4. sentent. §. feudum qu. 72.* Rosenthal *de feud. c. 11. concl. 21.* Gothofred. Anton. *diff. feud. 12. reb. §. lit. e.* Knipschild. *d. qu. 3. n. 45. & 46.*

§. XXII.

(2) *Dubitantium.*

Sunt tamen nonnulli inter Doctores, qui jam ante nos de veritate assertionis dubitare cœperunt. Andreas Knichen in *tract. de vestitur. paction. part. 2. c. 5. n. 249.* præmittit, fidelitatem, quam exhibet vafallus domino, distare ab ea, quam dominus vafallo debet, neque parilem in omnibus & per omnia censerit obligationem, deinde autem *num. 269.* concludit, opinionem, qua vafallo addicitur dominium directum *veluti periculosam admodum & parum tutam in desuetudinem abiisse,* addens *num. 274.* se ex tot obser-

observationibus & decisionibus cameralibus, quæ (sunt verbaejus) modo veluti ex equo Trojano prodeunt, pœnam privationis directum dominium concernentem irrogatam, quinimo eo nomine actionem intentatam fuisse, nondum deprehendisse. Julius Clarus *sentent. lib. 4. §. feudum qu. 49. n. 7.* proponit quæstionem: An dominus feudi proprietate privetur, si vasallo renovationem investituræ potenti eandem denegaverit? Respondet autem, sententiam affirmantium sibi nimis rigorosam videri, tanto magis, cum pœna privationis secundum communes regulas imponi non debeat, nisi in casibus a jure expressis. In *quæst. 68.* dilquirit: an dominus feudi proprietatem amittat, si justitiam vasallo non administret? argumentum vero a vasallo hac in re desumptum sibi non placere subjicit. Huldericus Eybenius *in Elect. Jur. feud. c. 11. §. 10. lin. fin.* quotidianam experientiam testem esse, frequenterque illud evenire dicit, ut vasalli ex causa felonix conveniantur & feudis suis exuantur: è contrario autem rarissime & fere nunquam, ut seniores sive domini directi, proprietate sua exuantur, quamvis simul existimet, quod potentia forte dominorum & alia hujus rei causa esse possint.

§. XXIII.

Propius ad sententiam nostram accedit idem (3) Nobis: Knichen *de vestit. paction. part. 2. c. 5. n. 174.* Feudalis, inquit, contractus censeretur equidem ultro citroque obligatorius, nihilofecius tamen arctius vinculum residet in vasallo, quam in domino, ille etenim dum recipit beneficium, domino sese obstringit ad obedi-

D 2

dien-

dientiam & reverentiam juris jurandi religione firmatam, qua fidelitatem ipsi pollicetur sub conditione, nisi eam amissitatem observet, ut beneficio indignus sit. At ex adverso dominus devincitur non quidem ad reverentiam, verum adimplere promissa, quo vasallus beneficio concesso uti frui queat. Alio qui addit Knichen, (id est, si dominus feudum promissum non tradit) vasallus jure contra dominum experiri potest, (supponit talem dominum, qui superiorem agnoscit) ut vero legi commissoriae quoad directum dominium sibi specialiter reservatum obnoxius sit dominus, & illud vasallo cedat, eo domini promissio sese non expandit, dominus enim largitur vasallo beneficium, hic vero in ipsum nullum confert. Haecenus Knichenius. Addimus, quod nulla quoque exempla afferri possint, ubi dominus per sententiam feudo suo ex capite feloniam privatus fuerit, ut ex ipso Knichenio jam notavimus, & quod convasallis, sive paribus curiae, si illi adhuc iudicium feudale constituent, nunquam detur potestas privandi dominum dominio directo per modum sententiae judicialis. Quomodo enim privabunt illum, qui poenam privationis non promeritus est?

§. XXIV.

*Falsum est,
quod defen-
sus exem-
plorum po-
tentiae domi-
norum sit ad-
scribendus.*

Ex dictis etiam apparet, falsum esse, quod exempla factae privationis domini directi propterea non facile adduci queant, quoniam domini potentiores sint vasallis, & sic potentia jus vasallorum superimat; ostendimus enim quaestionem non esse de potentia, sed de jure, jus autem intuitu vasallorum hac parte deficere: Non posse ergo vasallos dominum

jure

jure privare dominio directo, licet æque potentes essent, aut plane potentiores, quam ipsi domini. Injuriam itaque atroces sunt & detestanda scommata, quæ ex falso supposito de dominorum potentia jus vasallorum præensum impediende, apud Doctores reperiuntur, qualia collegit Bitschius *in Comm. ad consuet. feud. l. 2. tit. 26. c. domino membr. 2. notab. 6.* easque haud obscure approbavit, v. g. quod dominus feudi butyraceus devoret vasallum etiam chalybeum, juxta proverbium Gallorum, item allusio ad Apologum Æsopi de societate inter ollam æneam & fictilem, & quod senior fictilis vasallum tamen æneum conficiat, ut alia taceamus. Sane qui talia evomunt, omnem verecundiam & reverentiam erga supremos feudorum dominos adjecisse censendi sunt. Necessario enim ex istis diceretur, dominos directos habendos pro hominibus perversis, neque præsumtionem bonitatis, quæ pro omnibus hominibus alias militat, ad eosdem applicari posse, quam doctrinam minime convenire cum reverentia dominis a vasallis debita, apertum est.

§. XXV.

Sed quid si ponamus, quod dominus animum hostilem erga vasallum aperte gerat, tunc certe extra dubium esse videtur, dominum directo suo dominio privandum esse; In hostem enim omnia licent, & qui animum hostilem erga me profitetur, contra illum in infinitum progredi, & ipsam vitam, nedum bona eidem eripere licet. Respondeo primo, vix concipi posse ejusmodi casum, si vasallus officium suum faciat, nisi quis ad scommata in §. *preced.*

Sed quid si dominus apertus hostis vasalli fiat?

D 3

no-

notata recurrere velit. Deinde vero, ponamus existere casum, tunc vel vasallus bellum gerit *cum ipso domino*, vel is casus erit, *ut dominus assistat uni belligerantium, vasallus alteri*. Priori casu, si vasallus cum ipso domino bellum gerit, præsumtio de justitia belli omnino pro domino erit, imprimis si vasallus simul domini subditus sit, quem dominus non nisi ob violatam fidem aggressus esse censetur. Imo licet non simul sit subditus, nulla tamen ratio est, quæ suadeat, magis pro vasallo, quam pro domino præsumendum esse. *Posteriori casu*, si dominus uni belligerantium assistat, vasallus alteri, iterum non apparet ratio, ob quam major præsumtio pro vasallo, minor pro domino capi debeat, dominus enim æque probabiles causas suscepti belli allegare poterit, quam vasallus, prout hoc communiter ab omnibus belligerantibus fieri solet, ita ut homines extra partes positi in diversas sententias abeant, aliis huic, aliis adversæ parti justitiam causæ adscribentibus. Ulterius in tali rerum statu progredi non licet, quia deficit iudex ad controversiam pro tribunali examinandam atque decidendam habilis, unde prout in omnibus bellis, ita quoque hic eventus instar iudicis erit. At nos non quærimus de eventû bellico, sed de jure. Unde non sequitur, dominus bello succubuit, ergo feloniam commisit ejusque pœnam luit, belli enim exitus ad materiam de pœnis non pertinet.

§. XXVI.

*Si dominus
superiorem
habeat, &*

Dominus ergo directus, qui superiorem non agnoscit, ex capite felonix dominio suo nunquam privari potest, de quo jam supra §. X. dictum fuit.

At,

At, quid dicendum, si dominus sit intermedius, agnos-
 scens superiorem? Ex nostris principiis nec ille fe-
 loniam committit, & sic quaestio de feloniam poena
 per se cessat. Sed ponamus etiam, quod detur ejus-
 modi feloniam, & quod juxta leges alicujus regni vel
 provinciam, dominus poena affici debeat; dominium
 tamen directum eo casu nequitam ad vasallum
 pertineret, sed Regi, tanquam domino supremo, ad-
 judicandum esset, v. Molinaeus *ad consuet. Paris. tit. 1.*
§. 3. gl. 4. §. 13. Et hoc quoque evincunt exempla,
 quae a Doctoribus communiter afferri solent. Ita in
 regno Siciliae & Neapoleos proprietas feudi, si do-
 minus medius in vasallum peccavit, non vasallo acce-
 dit, sed Regi deferretur. Verba constitutionis Ro-
 gerii *l. 3. tit. 16. de fidejussione dominorum a vasallis in*
Const. Neap. haec sunt: *Si Dominus vasallum sine justa*
causa verberaverit, vel cum uxore sua adulterium com-
miserit, vel filiam ejus invitam defloraverit, homagium
(id est vasallagium, jus dominicum) ejus amittat, &
homo praedictus immediate ad curiam nostram pertineat,
 Ita quoque Gallorum moribus observatur, testante
 Cujacio *ad 2. F. 5. 6. & 7.* vid. Bitschius *in Comm. ad*
consuet. feud. l. 2. tit. 26. §. domino. & Dion. Gotho-
 fredus *in not. ad 2. F. 26. lit. 9.* conf. supra §. XIX.
 in fin. Fatetur ergo ipse Bitschius *loc. cit. membr. ult.*
notab. 7. maximam difficultatem & dubitationem esse
 circa decisionem juris Longobardici, qua proprie-
 tatem ex domini feloniam, praesertim in alium com-
 missa, caducam factam ad vasallum pertinere tradi-
 tur. Mox tamen subjungit: *verum utunque speciali-*
bus locorum quorundam constitutionibus aut moribus
diver-

*ipst domini-
 um sit aufe-
 rendum, illud
 non pertinere
 ad vasallum
 sed ad supe-
 riorem,*

diversum observetur: ut cunque etiam id non peraque in frequenti usu sit; negandum tamen non est, his textibus juris feudalis ita desum esse, ut proprietates ad vassallum pertineat. Vides nihil obviare, præter auctoritatem juris Longobardici, quam tamen nos supra jam destruximus.

§. XXVII.

Exempla, ubi domini directi jure suo privati illudque ad vassallum transfatum fuit.

Sed videamus, utrum exempla proferri queant, ubi domini directi non solum jure suo privati, sed illud simul quoque vassallis applicatum fuit. Recentent ejusmodi exempla nonnulli feudalium jurium interpretes. Inter illa referri solet, quod Rex Franciæ tanquam dominus directus propter feloniam in Carolum V. Cæsarem, ut Ducem Burgundiæ & vassallum commissum, proprietatem Comitatus Flandriæ & Artesiæ perdidit, eamque Carolo Cæsari acquisitam esse, judicatum fuerit. Retulit hoc exemplum primus ex Doctõribus Nicolaus Everhardus à Middelburg *in loc. argum. legal. loc. 20. a correlativis num. 11.* illudque memoriæ commendandum esse dixit. Ex Everhardo repetiit Daniel Möllerus *in Comm. ad Constit. Saxon. Elect. Aug. p. 1. c. 27. num. 8.* & deinde Bitschius *loc. cit. not ab. 6.* Inter Ferdinandum Regem Romanorum & Ulricum Wurtembergicum Ducem olim inter alia hæc agitata fuit quæstio: annon Ferdinandus proprietate feudi privati deberet, quoniam contra Ducem vassallum accusationem capitalem instituerat, eam vero probare non potuerat, Bitschius *d. not ab. 6.* Knichen *de vestit. paction. cap. 5. num. 260. seqq.* Carolus V. Imperator apud Sleidanum *l. 6. comment. ad A. 1526.* ajebat: *Regnum*

Nea-

Neapolitanum in ipsius (pontificis) quidem esse potestates verum si bellum iis locis fecisset, hoc eo pertinere, ut jus ejus omne amitteret. Etenim quibus de causis beneficium collatum cliens, iisdem plane de causis patronus etiam dominium amittit v. Dn. Hertius paræm. l. 2. paræm. 24. num. 3. Porro, ultima Comes Meursiæ ditionem suam, quæ beneficiario nexu Duci Clivenfi devincta erat, Mauritio Arausionensi Principi donavit, quoniam ille Dux multis facinoribus patroni jura violasse arguebatur, H. Grotius l. 10. Hist. Belg. ad A. 1601. Dn. Hertius loc. cit. Alia quoque & quidem recentiora sui temporis exempla non deesse testatur Möller ad d. Const. Elect. 27. p. 1. num. 8.

§. XXIX.

Sed nec defunt varia, quæ circa adducta exempla etiam moneri possunt. Quod primo exemplum de dominio directo Comitatus Flandriæ & Artesiæ attingit, quo Rex Franciæ Franciscus propter feloniam in Carolum V. vasallum commissam privatus esse dicitur, neque Everhardus, neque Möllerus, neque Bitschius judicium illud in specie nominant, coram quo controversia ventilata & sententia caducitatis publicata fuerit, unde maxime dubium est, an Franciscus illud judicium pro competente agnoverit, ejusque decisioni causam illam subjecerit, de quo tamen ante omnia constare debebat, si enim Carolus V. via facti contra Franciscum processit, id est, si jure belli usus est, exemplum ad statum controversiæ non quadrat, cum jam supra §. XXV. monuerimus, nobis non esse sermonem de privatione domini directi, quæ per arma perficitur, sed de tali, quæ per

*Qua exami-
nantur. Ex-
emplum de
Comitatu
Flandriæ &
Artesia.*

E modum

modum pœnæ fit. Omnis vero pœna a superiore, jurisdictionem exercente infligitur, Carolus V. autem in Franciscum sine dubio nullam jurisdictionem exercuit, ergo etiam solus Carolus judicium aliquod constituere non potuit, quod facta Francisci ad trutinam revocaret, eademque debito modo coerce-
ret. Itaque Carolum V. mero jure belli usum fuisse, nemini dubium videri poterit, perpetua enim fere inter illum & Franciscum fuere bella. Et quid tandem multis verbis opus est? Franciscus in pace demum Cameracensi A. 1529, supremo dominio Comitatus Flandriæ & Artesiæ renunciavit, unde illud per modum pœnæ, aut per rem aliquam judicatam ipsi nequaquam ablatum, v. Pufendorff. *Introduc.* cap. 5. §. 17.

§. XXIX.

*Secundum
exemplum de
Rege Roma-
norum Fer-
dinando &
Ulrico Wur-
tembergico
Duce.*

Quod secundum exemplum attinet de Rege Romanorum Ferdinando & Ulrico Duce Württembergico brevis facti species præmittenda erit. Dicitur Dux Ulricus A. 1519, a fœderis Suevici sociis, quod Reutlingam civitatem Imperialem immediatam vi occupasset, tota sua provincia expulsus, eademque postea Carolo V. Cæsari Augustæ A. 1520, d. 6. Febr. a dictis fœderatis, ut sumtus bello impensi inde re-
funderentur, vendita fuit. Divisione hereditaria inter Carolum & Ferdinandum fratrem instituta, Ducatus Württembergicus Ferdinando obvenit, quem Carolus quoque de eo investivit. Ulricus A. 1525, ope & auxilio Landgravii Hassiæ Philippi in possessionem Ducatus Württembergici restitutus, A. 1534, Cadæ tranlegit & possessio dicti Ducatus titulo
tamen

tamen subteudi a Domo Austriaca ipsi relicta fuit, v. Limnæus *de Jur. publ. L. 5. c. 10. num. 3, & 4.* Knichen. *de vestit. pact. num. 260. seqq.* Verum in dicta transactione Ferdinando Regi omne jus, quod ad Ducatum Wurtembergicum haberes, reservatum erat. Agebat ergo Ferdinandus contra Ulricum Ducem & prout Alciatus l. 3. *Conf. 36. ab init.* refert, petebat primo, ut declaretur per Casaream Majestatem caput & bona Ulrici Ducis propter crimen lesa majestatis ad ipsum Casarem applicari: secundo, feudalia & subfeudalia ad ipsum Regem tanquam immediatum dominum pertinere debere, atque jam esse reversa. Rex Ferdinandus capita accusationis probare non poterat, ergo Ulricus Dux putabat, Regem propter institutam falsam accusationem jure domini directi excidisse. Consulebantur J.Cri. Respondit vero Alciatus d. *conf. 36. num. 32. & 33.* frequentem in modum: *Circa ultimum, an si Rex probare non possit crimina deducta in libello, cadat a jure directi domini, sicut vassalus caderet, qui falsa crimina impingeret domino? Respondeo, nunquam caducitati est locus, nisi ex culpa, vel dolo: non est autem credendum, Regiam Majestatem aliter, quam ex justa credulitate ad talem accusationem devenisse, & ideo non est locus caducitati.* Eodem modo respondit Berous vol. 1. *conf. 76. num. 142.* referente Knichenio & Bitschio *ll. alleg.* Ergo illud exemplum pro nobis est, non contra nos. Vides simul, etiamsi concedamus, dominum feloniam committere posse, quam facilis tamen in applicatione pro domino sit excusatio, quod dolose aut culpose non egerit, quia causa etiam fatua fatentibus legum interpretibus a dolo excusat, & magis quoque

a culpa. Verum nos fatuis causis non indigemus, qui existentiam felonix plane negamus.

§. XXX.

Tertium exemplum de Carolo V. intuitu regni Neapolitani.

Sequitur tertium exemplum, ubi Carolus V. contra Papam tanquam dominum directum regni Neapolitani hoc ratiocinio utebatur, quod quibus de causis beneficium collatum cliens, iisdem plane de causis patronus etiam dominium amittat. Hic primo valde dubium est, an Carolus V. illa ratiocinatione ipse usus fuerit, vel annon potius Sleidanus ipse eam effinxerit, uti sapius fecit etiam intuitu orationum, quas Electores aliosque habuisse tradit. Deinde observari debet, Imperatores adversus Papam saepe usos esse rationibus parum aptis, uti v. g. ex illo principio, quod Imperator sit mundi dominus, factis constat. Quod si vero ab omnibus hisce responsionibus abstrahere velis, quaestio tamen iterum occurrit, an, si Papa in regno Neapolitano bellum fecisset, & Imperator propterea dominio directo illius regni ipsum exuisset, an, inquam, hoc per modum processus judicialis, utrum vero jure belli fieri potuisset? Neutriquam sane per modum institutæ actionis & subsecutæ sententiæ, cum Papa Carolum, vasallum suum, in hac certe causa tanquam judicem competentem non agnovisset. Ergo etiam privatio domini directi non fuisset pœna. Quid ergo? Ad jus belli recurrendum. Verum, uti sapius monitum, ea quæ jure belli fiunt, ad statum controversiæ præsentem non spectant.

§. XXXI. Quar-

§. XXXI.

Quartum exemplum in §. XXVII. adductum, *Quartum exemplum de Comitatu Meursia.* Comitatum Meursiæ concernit. Ad quod respondemus dupliciter: 1) Falsum esse, quod Dux Cliviæ fidem violaverit. 2) Actionem Comitis Meursiæ adversus Ducem Clivensem a Camera fuisse rejectam. Illustrabunt responsiones datas duo loca insignia huc pertinentia ex disquisitione de juribus Regiæ Majest. Boruss. in Comitatus Meursensem & Lingensem. Primus ex Cap. I. pag. 4. seq. Constat quoque extinctis Comitibus de Meurs, relicta unica femina Walburgi, qua Adolfo, Comiti de Nieuwenaer nupta fuit, litem inter eam & dominum feudi, Wilhelmum Ducem Cliviæ, de hoc feudo ortam fuisse, Domino, masculis extinctis, sibi apertum feudum contendente, Walburgi autem sibi id delatum asserente &c. Verum de lite hac transactum anno 1584. fidesque data bey Fürstl. und Gräffl. wahren Worten und Ehren/ an Cydes statt / Walburgi sine liberis ex eo matrimonio natis mortua, Comitatum ad Ducem Cliviæ, Wilhelmum, pleno jure reversurum, subditosque interim homagium domino in eventum præstituros esse &c. Deinde vero Adolfus Comes, bello inter Hispanos & fæderatos Belgii ordines fervente, horum partes amplexus, in horum castris sub Principe Mauritio contra Hispanos militavit, eoque facto eos sibi hostes concivit. qui nec moram fecere, quin in Comitatum hostiliter irrumperent; quem & armis sub Duce Parmensi anno 1586. totum occuparunt ac vastarunt & Domino quoque plurima damna dederunt &c. Hic vero quis satis mirari possit frontem hujus Comitatis, qui cum tot injuriis & feloniarum generibus laceravisset

dominum, suog, facto causam dedisset hostili Hispanorum invasioni qui alioquin Principum ac Comitum Imperii hostes non erant, ausus est querelam felonie adversus dominum in Camera Imperii movere, quod Comitatus ipsius Hispanorum armis occupatus, nec a domino ipse defensus fuisset, eoque nomine citari fecit dominum ad Cameram, ad videndum privari se dominio directo. Verum quemadmodum per summum juris iudiciumque ludibrium id factum fuit, ita & a Camera merito rejectus est, nihilque obtinuit; sed eo deinde mortuo, vidua Walpurgis anno 1590, renovationem investiturae a domino petiit, feudumque ab eodem denuo recognovit. Secundus ex eodem cap. num. 29. & 31. pag. 12. seq. Ex parte Mauritii oppositum fuit &c. 2) Ducem Clivia excidisse dominio suo, quod non protexisset vasallum contra invasiones Hispanorum &c. Compendio respondetur &c. Ad alterum: (1) Jam dictum est, Comitem bello partes ordinum foederati Belgii secutum, & suo adeo hoc facto causam invasionibus Hispanorum dedisse, cum enim illis cum Imperio & Imperii Principibus nullum bellum esset, sed e contrario omni ope id ageret utraque belligerantium pars, ut cum Imperii Statibus jura mediorum religiose custodirent, Comes hoc facto suo Hispanos sibi & domino hostes fecit. Quin, ut ex relationibus actorum apparet, Dux Wilhelmus debortatus est Comitem ab illo consilio, obrulitque se oppido Meurs & arci Krakau praesidium militum impositurum, ipse vero Comes his omnibus spretis militavit statibus Belgii, eoque effecit, ut non Comitatus tantum ipsus vi occupatus, sed & terra ducis ac domini directi his igne ferroque direpta vastataque fuerint: adeo ipse & sibi & domino mali causa fuit. Hinc (2) sequi, ex hoc facto

non

non vasallum contra dominum, sed hunc contra vasallum ad privationem feudi & felonie nomine agere posse, qui hoc facto suo hostem domino concivit ac plurima damna intulit. Ridiculum vero est (3) adigere dominum & quidem Ducem Clivie, ut adversus potentissimum tum totius orbis regem arma indueret, vasalli tuendi causa. Felonia sine dolo vel culpa non committitur 1. F. 21. pr. nec tenetur dominus defendere vasallum cum pernicie sua, nec, si non potest, 2. F. 7. verb. pro posse meo. Quin (4) nec suas nedum vasalli terras dominus a vastitate tueri potuit, ut dictum; Denique (5) Comes quere de ea re in Camera non dubitavit; cum igitur nihil ibi obtinuerit, frustra id nunc allegatur.

§. XXXII.

Quicquid vero, inquis, de illis exemplis sit, De testimonio manet tamen testimonium Danielis Mölleri ad Const. nio. Dan. Elect. 27. p. 1. num. 8. qui recentiora sui temporis exempla adesse adserit, huic sine dubio, cum de suo tempore testetur, plena fides adhibenda erit. Ego vero auctoritatem tanti Jcti quidem veneror, simul tamen doleo, quod Möllerus ne unicum quidem ex recentioribus illis exemplis in medium protulerit. Jam ubi hoc factum non est, nos quoque exempla ad incudem revocare non possumus, sed potius salva Molleri auctoritate, de iisdem adhuc dubitamus, donec proferantur.

§. XXXIII.

Firma igitur, ut credimus, adhuc stat sententia nostra, non dari feloniam Domini, nec dominium directum vasallo ad judicari. Et quod in specie alienationem domini directi attinet, supra quoque De alienatione vasallo- rum adhuc nonnulla subiiciuntur.

§. IX.

§. II. jam monuimus, quod exinde feloniam aliqua non proveniat, ex rationibus evidentibus ibidem adductis. Manent ea adhuc inconcussa, neque mutamus sententiam nostram ibi propositam. Hoc tamen addimus, quod interdum propter jura specialia leges fundamentales & pacta celebrata dominus potestatem alienandi habere non possit, ita tamen ut si nihilominus alienet, feloniam non committat, sed alienatio pro non facta habeatur, vel ut vassalis a potestate novi domini, cui alienans eos subicere voluit facultas sese eximendi competat. Ita cum Anno 1660. Johannes Georgius II. Elector Saxoniae Nobilitatem Schriftfässicam in Præfeturis Weissenfelsensi & Friburgensi ignorantem & invitam, cesserat fratri Serenissimo, Administratori tunc temporis Archi Episcopatus Magdeburgici, Duci Augusto, vassalli huic non solum investituræ receptionem denegarunt, verum & reliqui Status provinciales in proxime subsecutis Comitibus provincialibus Ao. 1661. per literas ea de re graviter conquesti fuerunt, & cassationem cessionis urserunt, quo factum, ut Dux Johannes Adolphus A. 1681. huic cessionis per omnia renunciaverit. Integrum instrumentum ea de re confectum adducit Schilterus in *Cod. Jur. feud. Alemann. in Comm. ad c. 89. §. 5.* Ita in regno Hispaniæ frequentissime observari dicunt, ut vassalli, qui inviti & contradicentes alienati sunt, & nec expresse nec tacite consenserunt, pretio emtoribus vere & realiter oblato ad se redimendum admittantur, Castillo *controv. tom. 7. c. 17. n. 21.* Husanus in *disp. de alienat. vassall. §. 10.*
 Appo-

961.

Apposite Huberus *de jure Civit. l. 2. sect. 5. c. 4. §. 11.* Tamen, inquit, etsi dominus æque jus suum, quam vasallus alienare prohibetur, nusquam tamen ob hanc alienationem jure suo cadere dicitur, nec id æque, ac in vasallo ratio permittit, quia de jure suo disponet, contra legem quidem, sed tamen nulli obnoxio, nec ab alterius beneficio manante; ideoque magis est, ut domini alienatio simpliciter fit nullius momenti, nec vasallus alium dominum agnoscere cogatur.

§. XXXIV.

Textus juris Longobardici hinc iterum sunt *Textus ex jure Longobardico.* dubii, neque assertioni nostræ de feloniam à domino non committenda directo contrariantur. Ab initio *1. F. 22. §. si quis penult.* dicitur, quod si quis fecerit investituram, vel cambium, de beneficio sui militis sine illius consensu, cujus est beneficium, id pro non facto haberi debeat, de feloniam nihil additur. Textus *2 F. 9. §. 1. in f.* nos ad legem Imperatoris Conradi, quæ *2. F. 34. §. 1.* habetur, remittit. Ibi quidem ab initio dicitur, quod dominus sine vasalli voluntate feudum alienare non possit, mox tamen additur, illud Mediolani non obtinere, sed ibi etiam sine curia beneficium totum recte alienari, dum tamen aut æqualia, aut majori domino vendatur. Alias vero cum curia cuicumque beneficium, etiam rustico & sine vasalli voluntate alienari posse subjungitur, dum tamen non totum alienetur, de feloniam iterum altum est silentium: Et quid si etiam jus Longobardicum aperte contrarium statueret? Recurreret responsio superius §. XV. data, quod
F illud

illud jus hac parte non fuerit receptum, de quo multa habet Knichen *de vestit. pact. p. 2. c. 5. n. 163. seqq. & n. 180.* quem vide.

§. XXXV.

*Relinquitur
hac materia
peculiari dis-
quisitioni,*

Tetigit etiam hanc materiam Husanus *in disp. de alienat. vasall. & thes. II.* similiter concludit, sententiam eam præferendam esse, quod dominus vasallos incios & invitos alienans, feloniam non committat, sed contractus solum nullitate laboret; Verum cum hoc caput de alienatione vasallorum peculiarem disquisitionem mereri videatur; hinc solum abrumpimus, illud saltem notantes, quod jure veteri Germanico non licuerit domino transferre dominium directum in inferiorem clypeum. Ita enim Autor vetus de beneficiis §. 58. p. 117. *Non licitum est, ut superior dominus in inferiorem clypeum hominem cum suis faciat declinare beneficiis.*

Adde jus feudale Saxonicum

cap. 25.

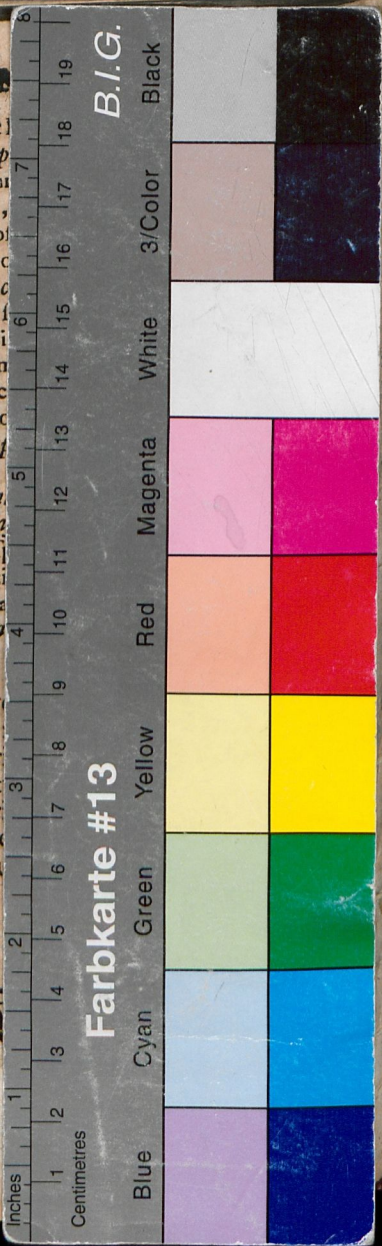
F I N I S.

ULB Halle
005 396 611

3

2. D. B. U.
DISSERTATIO JURIDICA
De
**FELONIA
DOMINI,**

QUAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. PHILIPPO WILHELMO,
PRINCIPE BORUSSIE, MARCHIONE BRANDENB. & DUCATUS MAGDEB. GUBERNAT.
&c. &c.

PRÆSIDE
DN. CHRISTIANO THOMASIO,
SACRÆ REGIÆ MAIESTATIS BORUSSIÆ CONSILIARIO
INTIMO, UNIVERSITATIS FRIDERICIANÆ DIRECTORE,
AC PROFESSORE PRIMARIO, ET FACULTATIS JURIDICÆ
ORDINARIO,

IN ALMA FRIDERICIANA
IN AUDITORIO MAIORE d. 22. Octobr. MDCCX.

placidæ Eruditorum disquisitioni exhibet
AUTOR
ANTONIUS ULRICUS VÖLCKER,
EQVES BRUNSVICENSIS.

HALÆ MAGDEBURGICÆ, LITTERIS SALFELDIANIS.